

Vlaams
Parlement

stuk **2413** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 30 januari 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 13 juli 2007
houdende bevordering van een meer evenwichtige
participatie van vrouwen en mannen
in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid
en het decreet van 10 juli 2008
houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en
gelijkebehandelingsbeleid

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	23
Advies van de Raad van State	31
Ontwerp van decreet	37

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

Niet iedereen in Vlaanderen start met dezelfde kansen. Ook niet als men intrinsiek dezelfde capaciteiten heeft. Nochtans is het gelijkheidsbeginsel een van de constituerende beginselen van een democratische rechtsorde. Non-discriminatie en gelijke kansen zijn fundamentele van onze democratische samenleving. Niemand mag het slachtoffer worden van willekeurige achterstelling of uitsluiting. Dat is principieel een kwestie van sociale rechtvaardigheid, maar tegelijkertijd ook een kwestie van efficiëntie. Ongelijke kansen zorgen ervoor dat talenten en mogelijkheden ten onrechte onbenut blijven.

Op 10 juli 2008 werd het decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid aangenomen door het Vlaams Parlement. Dit decreet creëerde voor het eerst, naast een algemeen kader voor het Vlaamse gelijkekansenbeleid, ook een algemeen kader voor het gelijkebehandelingsbeleid van de Vlaamse overheid.

In de vijf jaren die inmiddels zijn verstreken, heeft het decreet van 10 juli 2008 zijn meerwaarde bewezen.

Dit decreet installeerde bijvoorbeeld onder meer de verplichting om een horizontaal gelijkekansenbeleid te voeren. Gelijke kansen is met name niet zomaar de uitsluitende bevoegdheid van één minister die hiervoor uitdrukkelijk bevoegd wordt geacht, maar is een opdracht die in alle beleidsdomeinen moet worden geïntegreerd in de kern van het beleid. De toegepaste werkwijze van de open coördinatiemethode werd door de Europese Commissie uitdrukkelijk bevestigd als een ‘good practice’ inzake ‘mainstreamen’¹. De ambtelijke commissie Gelijke Kansen zorgt ervoor dat kennis en inzichten in het belang van een veralgemeend gelijkekansenbeleid steeds meer ingang vinden. De rapportageopdracht van deze commissie zorgt bovendien voor de mogelijkheid van zowel ambtelijke als parlementaire betrokkenheid, controle en opvolging. De optimalisering van deze rapportage is een blijvende bezorgdheid.

In het verlengde daarvan, is het eveneens een verdienste van het decreet van 10 juli 2008 dat het in Vlaanderen mee gestalte heeft gegeven aan de evolutie die op internationaal niveau werd ingezet door het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap. Dit verdrag zorgt voor een nieuwe benaderingswijze, waarbij mensen met een handicap niet meer (louter) vanuit een welzijnsperspectief maar wel vanuit een gelijkekansenperspectief worden bekeken. De integrale participatie van mensen met een handicap is een wezenlijke verrijking voor de samenleving – hetgeen echter enkel mogelijk is indien alle beleidsdomeinen in hun opdracht ook de realiteit van personen met een handicap mee als basis gebruiken. Sinds de inwerkingtreding, middels besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010², van artikel 6, §2, 3°, van het decreet van 10 juli 2008 is het gelijkekansenbeleid heden ook bevoegd, zowel verticaal als horizontaal, voor het verzekeren van de rechten van personen met een handicap. Een beweging die met het voorliggende decreet wordt voortgezet en versterkt.

Het decreet van 10 juli 2008 heeft tevens ook gezorgd voor de verdere uitbouw en professionalisering van bestaande (lokale) meldpunten discriminatie en vormde tegelijk de

¹ Zie het *Compendium of practice on Non-Discrimination/Equality Mainstreaming* (2011), een publicatie van DG Justice op vraag van de Europese Commissie.

² Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 betreffende de inwerkingtreding van sommige bepalingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, *B.S.* 25 januari 2011.

stimulans voor tal van lokale besturen om een nieuw meldpunt op te richten. Hoewel de meldpunten nog in volle ontwikkeling zijn, tonen de cijfers reeds hun meerwaarde aan als ankerpunten voor het Vlaamse non-discriminatiebeleid. Zowel in de ontvangst van klachten als in de uitbouw van preventieve acties op maat, vinden deze meldpunten in hun lokale inbedding een sterke vertrekbasis. Met het decreet van 10 juli 2008 heeft de Vlaamse overheid er terecht voor gekozen om een beleid te voeren dat dicht bij de burger staat. De lokale inbedding van de meldpunten speelt hierbij een cruciale rol. In 2010 vond 25% van de meldingen – dus één op vier – plaats in het kader van een effectief bezoek aan een meldpunt, hetgeen de meerwaarde van een laagdrempelige werking eens te meer bewijst³. Zodoende creëerde het decreet van 10 juli 2008 een gezonde basis voor de thans voorziene ‘inkanteling’ van deze meldpunten in het op te richten interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme (cf. infra).

Sedert de inwerkingtreding van het decreet van 10 juli 2008, werd dit decreet eveneens verschillende malen (en in toenemende mate) ingeroepen bij de bestrijding van bestaande discriminaties. Hoewel deze casuïstiek – mede in afwachting van de inwerkingtreding van artikel 40 van het decreet – nog een relatief bescheiden omvang heeft, is de onderliggende evolutie zonder meer positief.

Zoals ook reeds ten dele blijkt uit het bovenstaande, zijn er een aantal recente ontwikkelingen die heden aanleiding geven tot enige gerichte wijzigingen – middels het voorliggende decreet – in het bijzonder van het decreet van 10 juli 2008. Deze wijzigingen zijn nodig om de verschillende oude en nieuwe uitdagingen die zich stellen, krachtadig aan te gaan.

De krachtlijnen van het voorliggende decreet, laten zich als volgt samenvatten:

(i) *Opname van ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’ in de lijst van beschermde kenmerken*

Paragraaf 5 van artikel 16 van het decreet van 10 juli 2008 bepaalt thans dat een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van transseksualiteit wordt gelijkgesteld met een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van geslacht.

Deze gelijkstelling drong zich op in het kader van de Europese verplichtingen van België. Met name, oordeelde het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest C-13/94 (P/S) van 30 april 1996 dat “het toepassingsgebied van de richtlijn [i.e. richtlijn 76/2007/EEG betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, thans ook richtlijn 2002/73] [...] kan niet worden beperkt tot discriminaties verband houdend met het behoren tot het ene dan wel het andere geslacht. Gelet op haar doelstelling en op de aard van de rechten die zij beoogt te beschermen, dient de richtlijn ook toepassing te vinden bij discriminaties die [...] berusten op de geslachtsverandering van de betrokkene.”.

Omwille van het gesloten systeem van de beschermde kenmerken, betekent de gelijkstelling van geslachtsverandering met geslacht echter dat momenteel enkel transseksuele personen beschermd worden door het decreet van 10 juli 2008 – dat wil zeggen: personen die een geslachtsveranderende behandeling hebben ondergaan, personen die ermee bezig zijn, of personen die de intentie hebben zulks te doen.

³ Zie het evaluatierapport van Gelijke Kansen in Vlaanderen over het non-discriminatiebeleid in Vlaanderen, 2010, 36.

Een aanzienlijke groep van transgender personen – zoals travestieten, interseksuelen, of andere gendervariante personen – geniet evenwel geen specifieke bescherming onder het decreet. De groep transgender personen is immers veel ruimer dan enkel zij die hun lichaam willen laten aanpassen en juridisch gezien, gelet op de beschermde aard van de kenmerken geslachtsverandering of transseksualiteit, bescherming genieten. Uit Nederlands onderzoek onder de algemene Nederlandse bevolking bleek dat 1,1% van de mannen en 0,8% van de vrouwen zich psychisch méér het andere dan het eigen geboortegeslacht voelt – zij hebben dus een incongruente genderidentiteit⁴. Dit ‘anders voelen’ ging echter niet altijd samen met onvrede met het eigen lichaam (genderdysforie of lichaams-onbehagen) of met een wens tot medische geslachtsaanpassing. Uit de recente Vlaamse ‘Sexpert’-studie bleek dat 0,6% als mannen geboren en 0,3% als vrouwen geboren personen dergelijke genderincongruente gevoelens hebben⁵. Deze cijfers zijn representatief voor de Vlaamse bevolking tussen 14 en 80 jaar. Toegepast op de bevolkingscijfers 2008 van 14-80-jarigen, gaat het hierbij dus om 22.411,53 personen. De impact is uiteraard nog groter, aangezien al deze personen deel uitmaken van een sociaal netwerk van familie, vrienden, collega’s enzovoort.

Nochtans is – onder meer op basis van de studie ‘Leven als transgender in België’⁶ uitgevoerd door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid, uit de contacten met transgender organisaties, alsmede uit de klachtenmeldingen geregistreerd door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen – duidelijk gebleken dat discriminatie van deze groep veelvuldig voorkomt. Meer nog, uit lopend onderzoek van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid blijkt zelfs dat tot 80% van de ondervraagde transgenders in het recente verleden publiekelijk werden geconfronteerd met verbaal en/of fysiek geweld⁷.

Teneinde deze onthutsende trend – mede in de context van de Vlaamse bevoegdheden – te stuiten, wordt het heden noodzakelijk geacht om de lijst van beschermde kenmerken in artikel 16, §3, artikel 26 en artikel 40 van het decreet van 10 juli 2008 uit te breiden met de kenmerken ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’⁸.

‘Genderidentiteit’ verwijst naar de diepe innerlijke overtuiging en individuele beleving van eenieder van het eigen gender, dat al dan niet overeenkomt met het geslacht dat bij geboorte werd toegewezen, met inbegrip van de eigen lichaamsbeleving.

‘Genderexpressie’ verwijst daarnaast naar de manier waarop mensen (onder meer door kledij, spraak en manier van gedragen) vorm geven aan hun genderidentiteit, en de manier waarop deze gepercipieerd wordt door anderen. Gewoonlijk trachten mensen hun gender-

⁴ L. KUYPER, “Transgenders in Nederland: prevalentie en attitudes”, *Tijdschrift voor Seksuologie* 2012, 36 (2), 129-135.

⁵ E. VAN CAENEGEM, K. WIERCKX, E. ELAUT, A. BUYSSE, A. DEWAELE, F. VAN NIEUWERBURGH, G. DE CUYPERE & G. T’SJOEN, *Prevalence of Gender Nonconformity in Flanders, Belgium* (submitted to Archives of Sexual Behavior).

⁶ J. MOTMANS, i.s.m. I. DE BIOLLEY & S. DEBUNNE (Steunpunt Gelijkekansenbeleid & CAP-Sciences Humaines), *Leven als transgender in België: De sociale en juridische situatie van transgender personen in kaart gebracht*, (Studie uitgevoerd in opdracht van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen), Brussel, 2009.

⁷ J. MOTMANS, P. MEIER & G. T’SJOEN, *Geweld op basis van transgenderisme*. (Eerste tussentijdse rapport van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid in opdracht van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen), Antwerpen, 2013.

⁸ De navolgende definities van de begrippen ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’ zijn gebaseerd op de Yogyakarta-principes inzake de toepassing van mensenrechten met betrekking tot de seksuele geaardheid en genderidentiteit (op federaal niveau goedgekeurd bij Senaatsresolutie van 6 december 2012, nr. 5-1847), alsmede op de herneming van deze definities in de studie: *Trans and intersex people. Discrimination on the grounds of sex, gender identity and gender expression* (S. AGIUS & C. TOBLER, Brussel, 2012), uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie.

expressie in overeenstemming te brengen met hun genderidentiteit, of genderidentiteiten, ongeacht het geslacht dat hen werd toegewezen bij de geboorte. Genderexpressie omvat eveneens occasionele of tijdelijke vormen van uitdrukking geven aan gender.

Deze nieuwe beschermde kenmerken worden voornamelijk geïntroduceerd om een uitgebreide bescherming tegen discriminatie te garanderen voor alle transgender personen, met inbegrip van travestieten, interseksuelen, en andere gendervariante personen. Ze zijn bij uitbreiding echter evenzeer toepasbaar op eenieder met een gendernormoverschrijdende genderidentiteit en/of -expressie.

De invoeging van beide kenmerken komt ook tegemoet aan de afspraken die door de deelstaten en de federale staat werden gemaakt naar aanleiding van de opmaak van het interfederale actieplan tegen homofoob en transfoob geweld⁹. In dit kader werd overeengekomen om ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’ als beschermde kenmerken toe te voegen in elke (federale en deelstatelijke) antidiscriminatieregelgeving. Op deze wijze wordt ook uitvoering gegeven aan het engagement dat is aangegaan in het kader van de zogenaamde ‘Universal Periodic Review’ van België dat op 2 mei 2011 (in Genève) plaatsvond. Een veertigtal landen formuleerden aanbevelingen. België aanvaardde 88 aanbevelingen, onder meer aanbeveling nr. 101.18 om genderidentiteit en genderexpressie op te nemen als beschermde kenmerken in de verschillende antidiscriminatiewetgevingen¹⁰. Zij komt ook tegemoet aan de recente Europese evolutie ter zake om beide kenmerken expliciet te benoemen¹¹. Het voorliggende decreet strekt ertoe hieraan gevolg te geven.

(ii) *Opname van ‘syndicale overtuiging’ in de lijst van beschermde kenmerken*

Tevens is het thans aangewezen om ‘syndicale overtuiging’ op te nemen in de lijst van de door het decreet van 10 juli 2008 beschermde kenmerken.

In zijn arrest nr. 64/2009 van 2 april 2009 oordeelde het Grondwettelijk Hof immers, inzake de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, dat de wetgever, door onder de opgesomde discriminatiegronden niet de grond van de syndicale overtuiging op te nemen, de slachtoffers van discriminatie op basis van die grond en de slachtoffers van discriminatie op basis van een van de gronden opgesomd in artikel 4, 4°, van de voornoemde wet zonder redelijke verantwoording verschillend heeft behandeld. Het Grondwettelijk Hof ging daarom over tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 10 mei 2007, in zoverre de syndicale overtuiging niet in de lijst van discriminatiegronden was opgenomen.

Op 16 juli 2009 heeft het Grondwettelijk Hof vervolgens, om dezelfde redenen, mutatis mutandis, in zijn arrest nr. 123/2009, artikel 16, §3, van het decreet van 10 juli 2008 gedeeltelijk vernietigd, “in zoverre de syndicale overtuiging niet in de lijst van discriminatiegronden is opgenomen.”.

⁹ Het eerste deel werd goedgekeurd door de Interministeriële Conferentie “Integratie in de maatschappij” van 30 januari 2013 en het tweede deel bij beslissing van dezelfde conferentie op 10 juni 2013.

¹⁰ Report of the Working Group on the Universal Periodic Review on its Eighteenth Session (11 July 2011), UN Doc. A/HRC/18/3 (2011).

¹¹ Zie de richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van kaderbesluit 2001/220/JBZ dat stelt dat slachtoffers van strafbare feiten moeten worden erkend zonder enig onderscheid op welke grond dan ook, met inbegrip van ‘genderexpressie’ en ‘genderidentiteit’.

Het Hof verduidelijkte daarbij (overweging B.4.4.):

“Daar de lacune is gesitueerd in de aan het Hof voorgelegde teksten en de vernietiging op voldoende nauwkeurige en volledige wijze is uitgedrukt, vloeit uit die vernietiging voort dat het, in afwachting van een wetgevend optreden, aan de rechters bij wie burgerlijke vorderingen met betrekking tot een discriminatie op grond van de syndicale overtuiging zijn ingediend, staat om de gedeeltelijke vernietigde bepalingen toe te passen met inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.”.

Het Hof vervolgde: “Het wettigheidsbeginsel in strafzaken, volgens hetwelk niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt, verbiedt daarentegen de strafge-rechten, bij ontstentenis van een wetswijziging, die door het Hof afgekeurde lacune inzake syndicale overtuiging op te vullen.”.

Gelet op dit gegeven, komt het thans noodzakelijk voor om de lijst van beschermde kenmerken in artikel 16, §3, van het decreet van 10 juli 2008 aan te vullen met het kenmerk ‘syndicale overtuiging’.

Teneinde een gelijklopend beschermingsniveau tussen de verschillende beschermde kenmerken te waarborgen, alsmede teneinde de interne samenhang van het gelijkebehandelingsbeleid niet in gevaar te brengen, werd er – om dezelfde redenen – voor geopteerd om het kenmerk ‘syndicale overtuiging’ ook op te nemen in de lijst van beschermde kenmerken in artikel 26 (positieve actie) en artikel 40 (organen die in rechte kunnen optreden ter bestrijding van discriminatie) van het decreet.

(iii) *‘Gender’ als verruimd focuspunt van het gelijkekansenbeleid*

Onder het huidige artikel 6, §2, 1°, wordt thans verduidelijkt dat de aandacht van het Vlaamse gelijkekansenbeleid mede prioritair dient te gaan naar de achterstellers- en uitsluitingsmechanismen die verband houden met het kenmerk ‘geslacht’.

De facto ligt dit in lijn met het ‘manvrouw-beleid’ dat het Vlaamse gelijkekansenbeleid bij zijn ontstaan heeft opgezet en dat de nadruk legde op de achtergestelde maatschappelijke positie van vrouwen ten aanzien van mannen en op de kansenproblematiek daarachter.

Ook vandaag blijft het wegwerken van ongelijkheden tussen vrouwen en mannen een prioritair doel van het Vlaamse gelijkekansenbeleid. Echter, het achterstandsdenken van weleer heeft – mede in lijn van de internationale evolutie ter zake¹² – een wezenlijke verschuiving ondergaan. De klemtoon ligt thans ook op de structureel en cultureel veran-

¹² In het jaarlijkse ‘Global Gender Gap Report’ van het Wereld Economisch Forum gebeurt de landenrangschikking op basis van de wijze waarop landen ‘gendergelijkheid’ nastreven, en niet zozeer het ‘empoweren’ van vrouwen. Al vele jaren wordt deze rangschikking aangevoerd door de Scandinavische landen die al langer rond gender(gelijkheid) werken. “In een Scandinavische context betekent dit dat macht en invloed gelijk verdeeld zijn tussen vrouwen/meisjes en mannen/jongens, en dat vrouwen/meisjes en mannen/jongens dezelfde rechten, plichten en kansen hebben in alle domeinen van de samenleving en tijdens elke levensfase. Een gelijke samenleving veronderstelt een samenleving vrij van elke vorm van gendergerelateerd geweld of andere vormen van discriminatie. Een absolute voorwaarde voor de realisatie van een echt gelijke en diverse samenleving is dat mannen en jongens actief deelnemen aan het creëren van gendergelijkheid.”. Zie: THE NORDIC COUNCIL OF MINISTERS, *Gender Equality Creates Sustainable Societies. Nordic co-operation on gender equality 2011–2014*, 2010, 4. “Het concept ‘gendergelijkheid’ vindt zijn basis in gelijkheid, met nieuwe normen voor zowel vrouwen als mannen. Dit brengt niet alleen een sterkere positie voor vrouwen op de arbeidsmarkt mee, maar houdt ook in dat mannen een grotere verantwoordelijkheid moeten opnemen voor huishoudelijke taken en de zorg voor de kinderen. Het gaat dus niet enkel om een systeem van tweeverdieners, maar ook een systeem van twee verzorgers.” ANITA NYBERG, “Gender equality policy in Sweden 1970s-2010s”, *Nordic journal of working life studies* 2012, 2 (4), 68.

kerde mechanismen die de concrete leefsituatie van zowel mannen als vrouwen ingrijpend vormen en beïnvloeden – en als zodanig ook ingrijpen op de kansenpositie van beiden. Deze mechanismen zijn niet eenvoudigweg terug te brengen tot het begrip ‘geslacht’, maar vinden een meer omvattende grond in het meerzijdige concept ‘gender’. Deze benadering vindt tevens zijn grondslag in het artikel 5a van het VN-verdrag van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen. Dit artikel stelt dat de staten, die partij zijn bij dit verdrag, “alle passende maatregelen” moeten nemen om “het sociale en culturele gedragspatroon van de man en de vrouw te veranderen ten einde te komen tot de uitbanning van vooroordelen, van gewoonten en van alle andere gebruiken, die zijn gebaseerd op de gedachte van de minderwaardigheid of meerderwaardigheid van één van beide geslachten of op de stereotiepe rollen van mannen en vrouwen.”¹³

Het begrip ‘gender’ verwijst naar de sociale constructies van vrouwelijkheid en mannelijkheid, die veranderlijk zijn in tijd en ruimte¹⁴. Politieke en maatschappelijke veranderingsprocessen, zoals bijv. vrouwenemancipatie en stemrecht voor vrouwen, doen andere beelden (constructies) ontstaan. Gender is tevens een maatschappelijk ordeningsprincipe, dat in sterke mate bepaalt hoe individuen zich kunnen ontplooien. Als ordeningsprincipe wordt ‘gender’ thans nog al te vaak in duale termen opgevat – hetgeen verwachtingspatronen bestendigt die uitmonden in diverse vormen van sociale druk.

Veel van de ongelijke kansen die burgers ervaren in concrete fasen van hun leven en in concrete maatschappelijke domeinen, hebben immers te maken met verwachtingen en beperkingen die gecreëerd worden door gendermechanismen. Ook zij die zich bewegen binnen de algemene maatschappelijk en cultureel bepaalde klijtlijnen, kunnen er het ‘slachtoffer’ van zijn. Dergelijke mechanismen treden ten aanzien van eenieder – mannen, vrouwen en transgender personen – op in alle mogelijke domeinen van het leven, zowel publiek als privé.

Door het over ‘gender’ te hebben, komt eenieder – ongeacht zijn of haar genderidentiteit of genderexpressie – duidelijk in beeld. Een genderbeleid is dus een omvattend beleid.

Teneinde de decretale grond voor het voeren van het gelijkkansenbeleid ter zake meer in de lijn van deze evolutie te leggen, wordt in artikel 6, §2, 1°, de term “geslacht” gewijzigd naar “gender, inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie”.

(iv) *Rechtsbasis voor de oprichting van advies- en beleidsparticipatieraden*

Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap stoelt op het principe dat een beleid dat de volwaardige integratie van mensen met een handicap ambieert, slechts zinvol vorm kan krijgen in structurele dialoog met de doelgroep zelf. Door de

¹³ B.S. 5 november 1985.

¹⁴ Zie de definitie van ‘gender’ in het *World Survey on the Role of Women in Development*, United Nations, New York, 1999, page ix, als geciteerd in voetnoot 2 bij CEDAW Algemene Aanbeveling nr 25. “Gender wordt omschreven als de maatschappelijke betekenissen die aan de biologische verschillen tussen de geslachten worden toegeschreven. Het is een ideologische en culturele constructie die zich eveneens laat gelden in feitelijke praktijken en op zijn beurt weer de uitkomst van die praktijken beïnvloedt. Het heeft een invloed op de verdeling van middelen, welvaart, jobs, besluitvorming en politieke macht en het genot van rechten binnen het gezin alsook in het openbare leven. Ondanks de verschillen over de culturen en tijd heen, is het een algemeen verspreid kenmerk van genderverhoudingen dat ze overal ter wereld onevenwichtige machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen met zich mee brengen. ‘Gender’ is dan ook een maatschappelijk gelaagd begrip en is in dit opzicht gelijkaardig aan andere gelaagde begrippen, zoals ras, klasse, afkomst, seksualiteit en leeftijd. Het draagt bij tot inzicht in de maatschappelijke constructie van genderidentiteit en de ongelijke machtsverhoudingen die aan de basis liggen van de relatie tussen de geslachten.”

instemming met dit verdrag¹⁵, engageerde Vlaanderen zich om – overeenkomstig zijn artikel 4.3 – “personen met een handicap en hun representatieve organisaties te betrekken bij de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van wetgeving en beleid en bij andere besluitvormingsprocessen betreffende aangelegenheden die op hen betrekking hebben.”. In artikel 33.3 van dit verdrag wordt hieraan nog toegevoegd dat, bij de opvolging en de implementatie van het verdrag, de personen met een handicap en de organisaties die hen vertegenwoordigen volledig worden betrokken.

Tot op heden werd er door de Vlaamse overheid nog geen orgaan opgericht dat de representatieve organisaties van mensen met een handicap bundelt en als zodanig als gesprekspartner kan worden ingezet bij de transversale beleidsontwikkeling. In tegenstelling tot de federale en andere deelstatelijke overheden, ontbreekt het in Vlaanderen dus aan de structureel verankerde beleidsparticipatie die voorzien is in het VN-verdrag. Het Vlaamse regeerakkoord voorziet daarom in de oprichting van een representatieve koepelorganisatie van belangenverenigingen die samenwerkt met de regering.

Het thans voorliggende artikel 12bis voorziet bijgevolg in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om een dergelijk participatieorgaan te erkennen en de opdracht, samenstelling en werking ervan vast te leggen. Op die manier wordt een aanzet gegeven tot een optimale uitbouw van participatiemogelijkheden voor mensen met een handicap, waardoor Vlaanderen zich – binnen de context van het VN-verdrag – kan profileren als een volwaardige actor.

Aangezien het inspraakprincipe evenzeer geldig is ten aanzien van de andere doelgroepen van het gelijkekansenbeleid, wordt ervoor geopteerd om ook voor deze groepen – zoals afgeleid in artikel 6, §2, van het decreet van 10 juli 2008 – de mogelijkheid te voorzien voor de oprichting van dergelijke structurele advies- en beleidsparticipatie.

Zonder dat dit de onafhankelijkheid van de raden, die op basis van artikel 12bis van het voorliggend decreet kunnen opgericht worden, zal inperken, wordt maximaal gestreefd naar de inbedding of aanhechting van een adviesraad binnen een bestaande adviesraad, mede op basis van de rationalisatieoefening die ter zake in de Vlaamse Regering wordt gevoerd.

(v) *Formulering provinciale taakstelling inzake het gelijkekansenbeleid*

De uiteindelijke finaliteit van het gelijkekansenbeleid is het creëren van de voorwaarden om volwaardige en evenwichtige participatie mogelijk te maken. De provincies hebben in dit beleid een belangrijke rol en taak te vervullen bij de uitvoering van hun opdrachten. Behoudens grondgebonden bevoegdheden, zullen de provincies – in het kader van de implementatie van de interne staatshervorming¹⁶ binnen het Vlaams bestuursniveau – immers ook in de toekomst aanzienlijke niet-grondgebonden taakstellingen (inzake welzijn, jeugd, cultuur, sport, armoede enzovoort) uitoefenen. Het is belangrijk dat in al deze bevoegdheden en taakstellingen een gelijkekansenperspectief wordt meegenomen, teneinde de doorwerking van het op het Vlaamse niveau gevoerde gelijkekansenbeleid in de uitoefening van de provinciale bevoegdheden te verzekeren – en dit, middels de uitbouw van een sterk inclusief en effectief gelijkekansenbeleid voor het gehele provinciale beleid.

¹⁵ Decreet van 8 mei 2009 houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006, *B.S.* 3 augustus 2009.

¹⁶ Cf. witboek Interne Staatshervorming, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 april 2011.

Teneinde hiervoor een decretaal kader te scheppen, voorziet het voorliggende decreet in de opname van een nieuw artikel 13bis in het decreet van 10 juli 2008, waarin de provinciale taakstelling inzake het gelijkheidskansenbeleid wordt verankerd.

Hierin wordt vooreerst bepaald dat de provincies het gelijkheidskansenperspectief – zoals dit in artikel 6, §2, punten 1° tot en met 7°, van het decreet wordt omschreven voor alle Vlaamse beleidsdomeinen – in acht nemen bij de beleidsvoorbereiding, beleidsplanning, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie van de uitoefening van hun provinciale bevoegdheden. Deze taakstelling wordt verder geconcretiseerd in de bestuursakkoorden die de Vlaamse overheid overeenkomt met de verschillende provincies.

In dit kader is er een belangrijke rol weggelegd voor de provincies inzake het bevorderen van de integrale toegankelijkheid van infrastructuur en informatie die voor het publiek toegankelijk is. Toegankelijkheid heeft immers onmiskenbaar zowel een persoonsgebonden alsmede – door de context en koppeling van de toegankelijkheid van infrastructuur met ruimtelijke ordening – een grondgebonden aspect. De taakstelling van de provincies op dit vlak wordt opgenomen in het eerste lid van het ontworpen artikel 13bis.

De provincies staan evenwel niet alleen in deze opdracht om, binnen hun beleidsniveau, de toegankelijkheid te bevorderen. Teneinde de provincies te ondersteunen bij hun opdracht, alsmede om de coherentie en de uniformiteit van het Vlaamse toegankelijkheidsbeleid ook op het vlak van de implementatie ervan te verzekeren, wordt er in het tweede lid van het nieuwe artikel 13bis voorzien dat de Vlaamse Regering een of meer organen aanwijst waarbij de provincies advies moeten inwinnen in het kader van de bevordering van de integrale toegankelijkheid. Hiermee wordt mede geanticipeerd op de beoogde oprichting van een extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen – dat onder meer zal instaan voor ondersteuning en advisering van de Vlaamse beleidsdomeinen en provincies op vlak van toegankelijkheid, het verlenen van bouwtechnische en architecturale toegankelijkheidsadviezen in alle fasen van het bouwproces, procesbegeleiding, sensibilisering en toegankelijkheidsdoorlichtingen. Het toegankelijkheidsbeleid vereist immers een specifieke technische en bouwkundige toegankelijkheidsexpertise.

(vi) *Voorbereiding implementatie samenwerkingsakkoord inzake de oprichting van een interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme*

Artikel 40, §1, van het decreet van 10 juli 2008 bepaalt dat de Vlaamse Regering – op een door haar nader te bepalen datum¹⁷ – een of meer organen aanwijst die in rechte kunnen optreden in de geschillen waartoe het decreet aanleiding kan geven ingeval van discriminatie op basis van één van de door het decreet beschermde kenmerken. Voorts wordt in artikel 40, §2, verduidelijkt over welke instrumentele bevoegdheden het orgaan of de organen daarbij in kwestie zullen beschikken.

Op 12 juni 2013 werd tussen de gemeenschappen, gewesten en de federale staat een samenwerkingsakkoord afgesloten met het oog op de oprichting van een interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme, onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Deze nieuwe gemeenschappelijke instelling zal, ingevolge het akkoord tussen de deelstaten en de federale staat, bevoegd worden voor de bevordering van gelijke behandeling en de bestrijding van discriminatie en racisme, en dit met betrekking tot de bevoegdheden van de gemeenschappen, gewesten en de federale staat.

¹⁷ Ingevolge artikel 51 van het decreet.

Artikel 6, §3, van het samenwerkingsakkoord bepaalt dat elke partij aan het samenwerkingsakkoord – binnen de grenzen van de diverse wetten, decreten en ordonnanties ter bestrijding van discriminatie – zelf bepaalt, voor wat zijn eigen bevoegdheid betreft, voor welke zaken het interfederaal Centrum bevoegd zal zijn om in rechte op te treden.

Teneinde zulks – aan Vlaamse zijde – te faciliteren, wordt er in het voorliggende decreet thans voor geopteerd om artikel 40, §2, van het decreet van 10 juli 2008 aan te vullen teneinde de instrumentele bevoegdheden die in deze paragraaf worden opgesomd nauwer te laten aansluiten bij de instrumentele bevoegdheden opgesomd in het samenwerkingsakkoord.

Meer bepaald wordt in het voorliggende decreet verduidelijkt dat het aan te wijzen orgaan desgevallend – binnen het kader van zijn toegekende bevoegdheden – onder meer eveneens bevoegd zal zijn voor:

- 1° het ontvangen en behandelen van meldingen en het uitvoeren van elke bemiddelings- of verzoeningsopdracht die het orgaan nuttig acht, onverminderd de bevoegdheid van de ombudsdiensten waarvan de bevoegdheid wordt bepaald door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie en onverminderd de bevoegdheid van de bemiddelaars die de betrokkenen hebben aangewezen;
- 2° het verrichten van onafhankelijke studies en onderzoeken over discriminatie, alsook het verrichten van alle overige studies en onderzoeken die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden vermeld in deze paragraaf;
- 3° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid ter verbetering van de reglementering en de wetgeving;
- 4° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid, privé-instelling of -persoon naar aanleiding van de resultaten van de studies en onderzoeken vermeld in punt 2°;
- 5° het verlenen van bijstand aan iedereen die om raad vraagt in verband met de omvang van zijn rechten en verplichtingen. Die bijstand bestaat in het verstrekken van inlichtingen en raadgevingen aan de betrokkenen, onder meer over de middelen die eenieder kan aanwenden om de rechten die door dit decreet gegarandeerd worden, te kunnen afdwingen;
- 6° het ondersteunen en begeleiden van instellingen, organisaties en rechtshulpverleners;
- 7° het vragen aan overheden om, als het orgaan feiten aandraagt die wijzen op een vermoeden van discriminatie, zich te informeren en het orgaan op de hoogte te houden van de resultaten van de desbetreffende feiten;
- 8° het organiseren van sensibiliseringsacties;
- 9° het bevorderen van de gelijkheid van kansen en de omgang met de diversiteit in onze samenleving en het bestrijden van elke vorm van discriminatie, onderscheid, uitsluiting, beperking, uitbuiting of voorkeur op grond van een beschermd kenmerk;
- 10° het vervullen van taken voorzien in artikel 33, §2, van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Tevens stipuleert het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 in artikel 6, §1, dat het nieuwe interfederaal Centrum, naast een centraal meldpunt, ook ‘lokale meldpunten’ dient te organiseren “waar een melding kan worden gedaan, in samenwerking met de gewesten, de gemeenschappen, provincies en gemeenten. Deze lokale meldpunten dienen voldoende geografisch verspreid te zijn om de laagdrempelige toegang voor de burger te waarborgen.”.

Deze bepaling impliceert – wat de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest betreft – een ‘inkanteling’ van de huidige gelijkebehandelingsbureaus bedoeld in artikel

42 en 43 van het decreet van 10 juli 2008 (zijnde de verschillende Vlaamse meldpunten discriminatie)¹⁸ in de nieuwe structuur van het interfederaal Centrum.

Met oog op deze ‘inkanteling’, voorziet het voorliggende decreet:

- in de opheffing van afdeling VIII (Gelijkebehandelingsbureaus) van hoofdstuk IV van het decreet van 10 juli 2008;
- in de toekenning, aan het in artikel 40, §1, bedoelde orgaan, van de instrumentele bevoegdheid om, naast een centraal meldpunt, lokale meldpunten te organiseren.

De inwerkingtreding van de voornoemde ontworpen bepalingen, wordt evenwel uitgesteld naar een door de Vlaamse Regering te bepalen datum, in afwachting van de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord door de decreetgever en de operationalisering van het interfederaal Centrum.

(vii) *Technische wijzigingen*

Tot slot worden met voorliggend decreet ook enige, beperktere, technische wijzigingen aangebracht – onder meer met oog op het verminderen van de planlast en de optimalisering en coördinatie van de vigerende rapportageverplichtingen uit het decreet van 13 juli 2007 en het decreet van 10 juli 2008 – en om te anticiperen op een eventuele ingebrekestelling door de Europese Commissie wegens niet correcte omzetting van de richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep. De Europese Commissie is immers een procedure gestart (5259/13/JUST) tegen België. Onder andere het decreet van 10 juli 2008 is op verschillende punten onderwerp van deze procedure. Het betreft meer concreet enkele noodzakelijke verduidelijkingen op het vlak van arbeidsrecht, van toepassing op Vlaamse statutaire ambtenaren en op het onderwijzend personeel, die geen fundamentele wijzigingen inhouden ten opzichte van het bestaande rechtsbestel.

Voor de nadere duiding en toelichting van deze wijzigingen, wordt verwezen naar de navolgende artikelsgewijze toelichting bij het voorliggende decreet.

II. PROCEDUREVERLOOP

Naar aanleiding van de opmaak van voorliggend decreet is er met verschillende actoren overleg geweest.

De provinciale taakstelling inzake gelijkekansenbeleid reflecteert de eerder gemaakte afspraken in het kader van het overleg met de provincies en de Vereniging Vlaamse Provincies en de terminologie in de met deze provincies overeengekomen bestuursakkoorden. Voor de terminologie inzake de beschermde kenmerken ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’ is er interfederaal overleg geweest in uitvoering van de engagementen die door de verschillende regeringen werden aangegaan bij het eerder vermelde interfederale actieplan tegen homofoob en transfoob geweld¹⁹. Ook het Transgender infopunt en çavaria werden voorbereidend op dit onderdeel geconsulteerd.

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

De SERV gaf op 16 september 2013 zijn advies (kenmerk: DIVER_ADV_20130916_mep_gelijkekansendecreet) op het voorontwerp van decreet. De SERV behandelde de adviesvraag binnen de Commissie Diversiteit.

¹⁸ De huidige aanduiding van de gelijkebehandelingsbureaus als “meldpunten discriminatie” werd vastgesteld in artikel 1, 8°, van het besluit van 3 juli 2009 van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring van de gelijkebehandelingsbureaus, B.S. 31 juli 2009.

¹⁹ Het eerste deel werd goedgekeurd door de Interministeriële Conferentie “Integratie in de maatschappij” van 30 januari 2013 en het tweede deel bij beslissing van dezelfde conferentie op 10 juni 2013.

De Commissie Diversiteit erkent de noodzaak om, op basis van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, ‘syndicale overtuiging’, zoals voorzien in artikel 12 van huidig decreet, toe te voegen aan de lijst van beschermde kenmerken van het decreet van 10 juli 2008. Echter de toevoeging ervan, overeenkomstig artikel 16, 2°, van huidig decreet, in de lijst van beschermde kenmerken bij positieve actie, leidt tot de vraag om de impact te verduidelijken. De Commissie stelt immers dat “vermeden moet worden dat syndicale overtuiging een grond voor positieve discriminatie zou vormen.” Met de toevoeging in de lijst van beschermde kenmerken bij positieve actie is gekozen voor een legistiek coherente vertaling van het arrest van het Grondwettelijk Hof ter zake. Dit kenmerk niet opnemen in het kader van positieve actie kan immers enkel indien deze afwijking op een afdoende wijze kan gerechtvaardigd worden. Bij gebreke waarvan is geopteerd om, mutatis mutandis, dit kenmerk ook bij positieve actie toe te voegen.

Verder toont de Commissie zich tevreden over de versterking die inzake handicap met huidig decreet wordt voorzien. De Commissie is tevreden met de in het huidige decreet aangebrachte verdieping in de werking van de open coördinatiemethode. Zij vraagt bijkomend om de Vlaamse beleidsdomeinen niet enkel inzake toegankelijkheid van infrastructuur maar evenzeer rond toegankelijkheid van informatie doelstellingen te laten formuleren. Onderhavige verdieping focust echter op deze aspecten waarin het Vlaamse gelijkemansbeleid voldoende en unieke expertise heeft ontwikkeld. Bijkomend is het thema van ‘toegankelijkheid van informatie’ opdracht van vele beleidsdomeinen. Bovendien kan er, binnen een beleid rond toegankelijkheid van infrastructuur, aandacht zijn voor toegankelijkheid van informatie.

Voorts is de Commissie tevreden met de decretale verankering van de provinciale gelijkemansopdrachten. Ook de duidelijke inschrijving van de rapportageverplichting inzake de naleving van het decreet van 13 juli 2007 in dat decreet zelf, wordt positief geadviseerd. De Commissie betreurt dat de frequentie naar tweejaarlijkse rapporteringen wordt gebracht. Nochtans stelt ook het artikel 7 van het decreet van 13 juli 2007 (dat echter ten gevolge van het decreet van 10 juli 2008 is opgeheven) een tweejaarlijkse rapportage in het vooruitzicht. De periodiciteit blijft dus ongewijzigd. Anders dan de Commissie concludeert is het overigens niet de bedoeling om een eerste rapportage te voorzien eind 2014. Het betreft wel de eerste rapportage na de inwerkingtreding van huidig decreet. Opzet is immers nog steeds om deze legislatuur een eerste maal over de toepassing van het decreet van 13 juli 2007 te rapporteren.

Advies van de Raad van State

De Raad van State formuleerde op 22 januari 2014 zijn advies 54.893/1 over het voorontwerp van decreet. Naar aanleiding van dit advies werd de verwijzing naar richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking), toegevoegd aan het decreet van 10 juli 2008. Daarnaast gaf de Raad van State nog twee wetgevingstechnische opmerkingen, waaraan volledig werd tegemoetgekomen.

Adviezen van het middenveld

Een aantal relevante door het Vlaamse gelijkemansbeleid nominatim gefinancierde organisaties werden over dit ontwerp bevroegd. Het betreft in casu volgende organisaties: de Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR), het Vrouwen Overleg Komitee (VOK), Ella en çavaria. Deze organisaties hebben het ontwerp uitgebreid of beknopt geadviseerd.

De adviesvraag werd ook gesteld aan het zogenaamde ‘NOOZO’-verband²⁰, i.e. aan de organisaties van en voor personen met een handicap aan wie in het verleden het advies is gevraagd over de wijze waarop deze organisaties de oprichting van een advies- en participatieorgaan voor personen met een handicap gestalte wensen te geven. Ook deze vraag tot advies heeft geleid tot enkele bemerkingen.

In hoofdorde tonen de geconsulteerde organisaties zich tevreden met de voorgestelde wijzigingen. Hierna wordt kort ingegaan op hun bemerkingen.

a) Inzake het thema gender

– zowel VOK, de NVR als Ella tonen zich tevreden over de expliciete opname van ‘gender’ in het decreet van 10 juli 2008. Over de invulling van dit concept heerst wel onduidelijkheid.

Artikel 5 van voorliggend decreet luidt als volgt: “In artikel 6, §2, van hetzelfde decreet wordt punt 1° vervangen door wat volgt: “1° ongeacht gender, inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie ;”.”.

Het VOK betwijfelt of de term ‘gender’, die zij definiëren als een maatschappelijk ordeningsmechanisme, tegelijkertijd ook kan benaderd worden als een kenmerk van een individu. Ella benadrukt dat het concept ‘gender’, zoals het nu gehanteerd wordt in de tekst, zowel een individuele betekenis krijgt (via de termen ‘genderidentiteit’ en ‘genderexpressie’) maar aan de andere kant ook de betekenis van structureel, sociaal ordeningsprincipe dat de individuele identiteit en expressie overstijgt. Om verwarring te vermijden en te voorkomen dat ‘gender’ als ‘om het even wat’ kan gezien worden, en opdat zowel het structurele als het individuele aspect van gender afgedekt zou zijn, stelt Ella voor om het woordje ‘inclusief’ in artikel 6, §2, 1°, te schrappen. De NVR drukt zijn bezorgdheid uit over het op één lijn stellen van geslacht met genderidentiteit en genderexpressie onder de koepel van gender. De NVR vreest dat de aandacht voor geslachtsdiscriminatie van vrouwen en mannen hierdoor wat dreigt verloren te gaan.

Opgemerkt hierbij dient te worden dat het begrip ‘gender’ wel degelijk uitsluitend wordt toegevoegd aan het artikel dat handelt over de wijze waarop de Vlaamse overheid in dezen een (gelijkekansen)beleid zal voeren. Met de vermelding “inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie” wordt slechts beoogd dat in de implementatie van dit beleid, een genderperspectief het uitgangspunt is, maar dat initiatieven gericht op geslacht, genderidentiteit en genderexpressie (waarmee verkort transgenderisme wordt bedoeld, een thema dat sedert 2009 een uitdrukkelijke opdracht is geworden van het Vlaamse Gelijkekansenbeleid) binnen dat perspectief mogelijk zijn.

De term ‘gender’ die door huidig decreet wordt toegevoegd aan het decreet van 10 juli 2008 wordt dus niet zozeer bedoeld in de betekenis van een kenmerk van een individu, maar eerder als een sociale constructie en ordeningsmechanisme. Het is dan ook niet aangewezen om ‘gender’ te hanteren als beschermd kenmerk in het gelijkebehandelings- of non-discriminatiebeleid. Ook in de Europese antidiscriminatie richtlijnen wordt deze term niet gebruikt als beschermd kenmerk. Daarom hanteren we in het luik ‘gelijkebehande-

²⁰ Tot het ‘NOOZO’-verband horen, in alfabetische volgorde, volgende organisaties: Absoluut vzw, Blindenzorg Licht en Liefde vzw, Brailleliga vzw, Fevlado vzw, Fovig vzw, Gezin en Handicap vzw, GOVAG vzw, Grip vzw, Inclusie H, Inclusie Vlaanderen vzw, KVG vzw, LVPH vzw, Marjan vzw, MS-Liga Vlaanderen vzw, Onze Nieuwe Toekomst vzw, Osteoporose Liga vzw, Ouders voor Inclusie vzw, Reumaliga vzw, SBPV vzw, Vebes vzw, VFG vzw, Vlaamse Liga NAH vzw en de Vlaamse Vereniging voor Autisme vzw.

lingsbeleid' van het decreet van 10 juli 2008 de termen "geslacht, genderidentiteit en genderexpressie" als beschermde criteria;

– de NVR meent dat het belangrijk is om nog verder te werken aan een sluitende juridische omschrijving van de begrippen genderidentiteit en genderexpressie om ervoor te zorgen dat het recht wel degelijk adequaat wordt toegepast en juridisch afdwingbaar is. In de memorie van toelichting worden deze begrippen uitgebreid gedefinieerd. Het is echter vanuit juridisch oogpunt niet aangewezen om een definitie van deze begrippen in het decreet van 10 juli 2008 zelf in te schrijven. Ook voor de andere beschermingsgronden wordt immers geen definitie voorzien in het decreet van 10 juli 2008 zelf, noch in de Europese richtlijnen ter zake. Het is in de eerste plaats aan de rechtspraak en vervolgens rechtsleer, om beide begrippen verder te interpreteren, al dan niet onder invloed van onder andere internationale ontwikkelingen. De gehanteerde definities zullen ook in de regelgeving van de overige deelstaten en de federale overheid worden gebruikt, om zo te komen tot een eenvormige juridische opvatting van deze begrippen;

– de NVR vraagt een structurele verankering van de advies- en beleidsparticipatie van het vrouwenmiddenveld in een gelijkekansenraad. Hoewel in de eerste plaats inderdaad gedacht werd aan een advies- en participatieraad Handicap, voorziet voorliggend decreet ook een rechtsbasis voor de oprichting van advies- en beleidsparticipatieraden voor de andere doelgroepen van het gelijkekansenbeleid, zoals afgeleid in artikel 6, §2, van het decreet van 10 juli 2008.

b) Handicap/Toegankelijkheid

– zowel GRIP als KVG gaven aan problemen te hebben met de omschrijving van de toekomstige adviesraad handicap als "koepelorganisatie" in de memorie van toelichting. Volgens deze middenveldorganisaties veronderstelt een 'koepel' dat alle deelnemers gebonden zijn aan alle standpunten die de koepel inneemt. Het project NOOZO, een verzameling van het middenveld die een advies gaf met betrekking tot de adviesraad handicap, zou geijverd hebben voor een participatiestructuur, een raad, maar geen koepelorganisatie.

Ten eerste veronderstelt een 'koepelorganisatie' niet dat alle deelnemers van de organisatie altijd akkoord moeten gaan met de adviezen van de koepel. Afwijkende meningen van individuele organisaties zijn dus nog steeds mogelijk. Anderzijds moet benadrukt worden dat dergelijke advies- en beleidsparticipatieraad een werkzaam instrument moet worden voor de verschillende Vlaamse entiteiten. De oprichting van een dergelijke raad, in concreto voor het thema 'handicap' dat beleidsadvies verleent, waarvan achteraf blijkt dat vele individuele organisaties niet akkoord gaan, zal contraproductief zijn;

– Fevlado vraag eveneens aandacht voor de toegankelijkheid van communicatie, naast de toegankelijkheid van infrastructuur. Voor deze opmerking wordt verwezen naar de repliek op het advies van de Commissie Diversiteit van de SERV (supra).

III. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Deze bepaling behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Middels artikel 50 van het decreet van 10 juli 2008 werd het decreet van 13 mei 1997 houdende de opvolging van de resoluties van de Wereldvrouwenconventie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad, opgeheven.

Evenwel werd nagelaten om tevens artikel 7 van het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid te wijzigen. Dit artikel 7 bepaalt namelijk dat de verslaggeving die dient te worden uitgebracht in het kader van het decreet van 13 juli 2007 dient te worden geïntegreerd in de verslaggeving voorzien in het (inmiddels opgeheven) decreet van 13 mei 1997.

Teneinde hieraan te verhelpen, wordt het genoemde artikel 7 thans, middels de ontworpen bepaling, omgevormd tot een autonome bepaling. Met name wordt gestipuleerd dat de Vlaamse Regering tweejaarlijks, telkens uiterlijk op 11 november – zijnde, de datum van de jaarlijkse nationale vrouwendag – verslag moet uitbrengen over de uitvoering van het decreet van 13 juli 2007. Een uitzondering wordt gemaakt voor het eerste verslag dat ingevolge deze bepaling dient te worden uitgebracht. Voor dit eerste verslag wordt de deadline vastgesteld op uiterlijk 31 december 2014.

Artikel 3

Het ontworpen artikel strekt ertoe te expliciteren dat het decreet van 10 juli 2008 – naast de al vermelde Europese richtlijnen – mede uitvoering geeft aan richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking).

Dienaangaande wordt ook verwezen naar punt (vii) van de algemene toelichting, naar de toelichting bij artikelen 13, 14 en 15 van het voorliggende decreet en naar het advies van de Raad van State 54.893/1 van 22 januari 2014, randnummer 3.

Artikel 4

Op 8 mei 2009 werd door de decreetgever het decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006, goedgekeurd.

Het ontworpen artikel strekt ertoe te expliciteren dat het decreet van 10 juli 2008 – naast de al vermelde verdragen van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie en dat van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen – mede uitvoering geeft aan het voornoemde VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Artikel 5

Deze bepaling vervangt de term ‘geslacht’ als een van de kenmerken waarop het Vlaamse gelijkekansenbeleid prioritair moet focussen, door het meer omvattende begrip ‘gender’ (inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie) en legt het decreet aldus in de lijn van het geëvolueerde denken rond gendergebonden achterstellingsmechanismen die spelen ten aanzien van zowel mannen, vrouwen als transgender personen.

Dienaangaande wordt ook verwezen naar punt (iii) van de algemene toelichting.

Artikel 6

Ingevolge de ratificatie van het eerder aangehaalde VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, wordt het thans opportuun geacht om elk beleidsdomein er toe aan te zetten om eveneens minstens één strategische doelstelling met betrekking tot gelijke kansen voor personen met een handicap en/of een gezondheidsproblematiek te formule-

ren. Een beleid gericht op inclusie van personen met een handicap is immers evenzeer een generiek aspect van elk beleidsdomein.

Artikel 7

De huidige bewoordingen van artikel 11 van het decreet van 10 juli 2008 lijken te impliceren dat het actieplan ad perpetuum wordt geactualiseerd. Zulks is niet correct. Elke nieuwe legislatuur wordt immers een nieuw geïntegreerd actieplan opgesteld, overeenkomstig artikel 10 van het decreet van 10 juli 2008. Derhalve wordt ervoor geopteerd om het woord “tweejaarlijks” te vervangen door de woorden “na twee jaar”.

Artikel 8

In artikel 12 van het decreet van 10 juli 2008 wordt de huidige paragraaf 4 vervangen door een nieuwe aangepaste bepaling.

Gelet op de aanlooptijd die nodig is voor het opstellen van het geïntegreerde actieplan, en gelet op het gegeven dat het vanzelfsprekend enige tijd vergt om het actieplan vervolgens ten uitvoer te brengen, is een jaarlijkse rapportage vanwege de commissie te frequent gebleken.

Derhalve wordt er, middels de nieuwe paragraaf 4, voor geopteerd om de rapportage van de commissie, per legislatuur, telkens te laten inhaken op twee relevante tijdstippen: enerzijds het tijdstip van de evaluatie van het voorbije actieplan, naar aanleiding van het opstellen van de nieuwe strategische doelstellingen en operationele doelstellingen, en anderzijds het tijdstip van de actualisering van het lopende actieplan. Deze nieuwe ritmering is logisch, vermits de evaluatie van het voorbije actieplan, telkens mede de basis vormt voor de formulering van de nieuwe strategische doelstellingen en operationele doelstellingen.

Zodoende wordt ter zake de planlast verminderd, zonder afbreuk te doen aan de oorspronkelijke doelstellingen van de rapportageverplichting.

Artikel 9

Artikel 12bis geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid één of meerdere advies- en/of beleidsparticipatieraden op te richten ter bevordering van de deskundigheid inzake gelijkheidskansenbeleid, in het bijzonder betreffende handicap.

Voor de toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar punt (iv) van de algemene toelichting.

Artikel 10

Deze bepaling betreft de formulering van de provinciale taakstelling inzake gelijkheidskansenbeleid.

Voor de toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar punt (v) van de algemene toelichting.

Artikel 11

Met oog op een meer efficiënte en omvattende rapportering, wordt artikel 14 van het decreet van 10 juli 2008 opgeheven, en wordt de jaarlijkse rapportering over het gelijkheidskansenbeleid gefuseerd met de jaarlijkse rapportering over het gelijkebehandelingsbeleid. Dienaangaande wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 20 van het voorliggende decreet.

Artikel 12

Deze bepaling betreft de opname van de beschermde kenmerken ‘genderidentiteit’, ‘genderexpressie’ en ‘syndicale overtuiging’ in de lijst van beschermde kenmerken van het decreet van 10 juli 2008.

Voor de nadere toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar de punten (i) en (ii) van de algemene toelichting.

Artikel 13

Deze bepaling betreft de opname van de definitie van ‘beloning’ in artikel 20 van het decreet van 10 juli 2008.

De Europese Commissie is een procedure gestart (5259/13/JUST) tegen België wegens niet correcte omzetting van de richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking). Ook het decreet van 10 juli 2008, dat onder meer vermelde richtlijn 2006/54/EG omzet in de Vlaamse rechtsorde, is op verschillende punten onderwerp van deze procedure. Eén van de punten van kritiek is het ontbreken van een definitie voor het begrip ‘beloning’, conform artikel 2.1, e), van deze richtlijn, in de Vlaamse regelgeving. Ofschoon, algemeen gesteld ‘arbeidsrecht’ een federale materie is, is de Vlaamse Overheid op dit punt exclusief bevoegd voor statutaire ambtenaren en het onderwijzend personeel. In antwoord op de procedure van de Commissie kan de Vlaamse Overheid bijgevolg niet volstaan met een verwijzing naar de federale wetgeving ter zake, die wel een definitie van ‘loon’ bevat. De Franstalige gemeenschap nam bovendien al eerder een definitie van ‘beloning’ op in haar omzettingsdecreet van richtlijn 2006/54/EG, met name het decreet van 12 december 2008 betreffende de bestrijding van sommige vormen van discriminatie.

Voor het Vlaamse statutaire overheidsperoneel geldt het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 houdende vaststelling van de rechtspositie van het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid, kortweg Vlaams Personeelsstatuut genaamd. De rechtspositie van het onderwijzend personeel wordt geregeld in het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding. In geen van beide wordt ‘beloning’ gedefinieerd.

De regeling voor het Vlaamse statutaire overheidsperoneel heeft de vorm van een besluit, conform het principe dat enkel regeringen bevoegd zijn om de organisatie en het functioneren van hun diensten te regelen, overeenkomstig artikel 87 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Wat de omzetting echter betreft van grondrechten in het nationale recht gaf de Raad van State in eerdere adviezen (adviezen nrs. 44.742/4 van 9 juli 2008 met betrekking tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 12 december 2008 betreffende de bestrijding van sommige vormen van discriminatie

en 39.682/1 van 31 januari 2006 met betrekking tot het voorstel van ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest houdende de evenredige participatie op de arbeidsmarkt) aan dat hij de voorkeur geeft aan een omzetting via een initiatief van de wetgevende macht, eerder dan van de uitvoerende macht. Hij oordeelde immers dat dit hoort tot de natuurlijke bevoegdheidssfeer van de wetgever. Eerder dan de opname van de definitie van ‘beloning’ in het Vlaams Personeelsstatuut, dat de vorm heeft van een besluit, lijkt het, conform deze rechtspraak van de Raad van State, dus aangewezen om de definitie van ‘beloning’ decretaal te verankeren.

Derhalve wordt er, middels een nieuw lid in artikel 20 van het decreet van 10 juli 2008, voor geopteerd om een definitie van ‘beloning’ in toe voegen in het decreet van 10 juli 2008, anticiperend op een eventuele ingebrekestelling door de Europese Commissie. De definitie voorzien in richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking), wordt integraal overgenomen.

Artikel 14

Daarnaast haalt de Europese Commissie in de bovenvermelde zaak 5259/13/JUST de niet-omzetting aan van artikel 4 van de richtlijn 2006/54/EG in het decreet van 10 juli 2008. Dit artikel bepaalt dat wanneer een systeem van werkclassificatie gebruikt wordt voor de vaststelling van de beloning, dit systeem moet berusten op criteria die voor mannelijke en vrouwelijke werknemers hetzelfde zijn. Daarnaast moet het systeem van werkclassificatie zodanig opgezet zijn dat elke discriminatie op grond van geslacht is uitgesloten.

Noch in het Vlaams Personeelsstatuut noch in de regelgeving met betrekking tot het onderwijzend personeel is dit principe expliciet opgenomen. Gezien de Raad van State (zie boven) een initiatief van de wetgevende macht verkiest boven een initiatief van de uitvoerende macht bij de omzetting naar nationaal recht van grondrechten, wordt met dit artikel een extra lid ingevoegd onder artikel 20 van het decreet van 10 juli 2008 waardoor tegemoet gekomen wordt aan deze opmerking van de Europese Commissie.

Artikel 15

De Europese Commissie haalt in de zaak 5259/13/JUST ook aan dat artikel 16 van de richtlijn 2006/54/EG geen vertaling vindt in het decreet van 10 juli 2008.

Dit artikel 16 van de richtlijn bepaalt dat lidstaten, die een afzonderlijk recht op vaderschapsverlof en/of adoptieverlof erkennen, de nodige maatregelen moeten nemen om werkende mannen en vrouwen te beschermen tegen ontslag wegens de uitoefening van deze rechten en om ervoor te zorgen dat zij na afloop van dit verlof het recht hebben om – onder voorwaarden die voor hen niet minder gunstig zijn – naar hun baan of naar een gelijkwaardige functie terug te keren en te profiteren van elke verbetering van de arbeidsvoorwaarden waarop zij tijdens hun afwezigheid aanspraak hadden kunnen maken.

Het recht op vaderschapsverlof en adoptieverlof zijn voor het Vlaams statutair overheids-personeel geregeld in het Vlaams Personeelsstatuut, met name in de artikelen X10, X16 en X61, 2°. Voor het onderwijzend personeel is dit verankerd in het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door soci-

ale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheden ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Geen van beide besluiten verzekeren het recht op terugkeer naar de oorspronkelijke baan of een gelijkwaardige functie of het recht om te profiteren van enige verbetering van arbeidsvoorwaarden.

Gezien de Raad van State (zie boven) een initiatief van de wetgevende macht verkiest boven een initiatief van de uitvoerende macht, bij de omzetting naar nationaal recht van grondrechten, wordt met dit artikel een nieuw artikel 22bis ingevoegd in het decreet van 10 juli 2008, waardoor tegemoet gekomen wordt aan deze opmerking van de Europese Commissie.

Artikel 16

Deze bepaling betreft de opname van de beschermde kenmerken ‘genderidentiteit’, ‘genderexpressie’ en ‘syndicale overtuiging’ in de lijst van beschermde kenmerken die in aanmerking komen voor positieve actie.

Voor de nadere toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar de punten (i) en (ii) van de algemene toelichting.

Artikel 17

Deze bepaling strekt ertoe om de verwijzing naar de huidige gelijkebehandelingsbureaus (zijnde, de Vlaamse meldpunten discriminatie) in artikel 37 op te heffen, aangezien deze zullen ‘ingekanteld’ worden in het interfederaal Centrum. Voor de nadere toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar punt (vi) van de algemene toelichting.

Artikel 18

Deze bepaling betreft de opname van de beschermde kenmerken ‘genderidentiteit’, ‘genderexpressie’ en ‘syndicale overtuiging’ in de lijst van beschermde kenmerken met betrekking waartoe het in artikel 40, §1, van het decreet van 10 juli 2008 bedoelde orgaan (of organen) in rechte kan optreden in geval van discriminatie.

Tevens strekt deze bepaling tot aanvulling van de instrumentele bevoegdheden, opgesomd in artikel 40, §2, van het decreet van 10 juli 2008 – met oog op de implementatie van het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013.

Voor de nadere toelichting van deze ontworpen bepaling, wordt ter zake verwezen naar de punten (i), (ii) en (vi) van de algemene toelichting;

Artikel 19

Deze bepaling strekt ertoe om de verwijzingen naar de huidige gelijkebehandelingsbureaus (zijnde, de Vlaamse meldpunten discriminatie) op te heffen, aangezien deze zullen ‘ingekanteld’ worden in het interfederaal Centrum.

Voor de nadere toelichting van deze bepaling, wordt ter zake verwezen naar punt (vi) van de algemene toelichting.

Artikel 20

Dit artikel strekt ertoe om de rapportering inzake het gelijkekansenbeleid (hoofdstuk III van het decreet van 10 juli 2008) en het gelijkebehandelingsbeleid (hoofdstuk IV) – met oog op een meer geïntegreerde rapportering en een vermindering van de planlast – in het kader van de jaarlijkse indiening van de beleidsbrief Gelijke Kansen bij het Vlaamse Parlement, op dezelfde leest te schoeien.

Artikel 21

Deze bepaling behoeft geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Pascal SMET

VOORONTWERP VAN DECREET

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijziging van het decreet 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid

Art. 2. Artikel 7 van het decreet 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 7. De Vlaamse Regering brengt tweejaarlijks, telkens uiterlijk op 11 november, verslag uit aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van dit decreet. Het eerste verslag wordt uitzonderlijk ingediend op uiterlijk 31 december 2014.”.

Afdeling 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 3. Aan artikel 3, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid, wordt een punt 3° toegevoegd, luidende:

“3° Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.”.

Art. 4. In artikel 6, §2, van hetzelfde decreet wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° ongeacht gender, inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie;”.

Art. 5. In artikel 9 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “voorwaarde, vermeld in artikel 6, § 2, 1°” vervangen door de zinsnede “voorwaarden, vermeld in artikel 6, §2, 1° en 3°”.

Art. 6. In artikel 11 van hetzelfde decreet, wordt het woord “tweejaarlijks” vervangen door de woorden “na twee jaar”.

Art. 7. In artikel 12 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 4 vervangen door wat volgt:

“§4. De commissie rapporteert aan de Vlaamse Regering over de realisatie van het voorgaande actieplan naar aanleiding van het opstellen van de strategische en operationele doelstellingen, vermeld in artikel 8. Daarnaast rapporteert de commissie aan de Vlaamse Regering over de realisatie en de voortgang van het gevoerde beleid naar aanleiding van de actualisering van het actieplan, vermeld in artikel 11. Die rapporten worden door de Vlaamse Regering meegedeeld aan het Vlaams Parlement.”.

Art. 8. In hetzelfde decreet wordt een artikel 12bis ingevoegd, luidende:

“Art. 12bis. De Vlaamse Regering kan een of meer advies- of beleidsparticipatieraden oprichten met het oog op de bevordering van de deskundigheid, vermeld in artikel 6, §1, 4°, met betrekking tot de voorwaarden, vermeld in artikel 6, §2. De Vlaamse Regering regelt de erkenning, opdracht, samenstelling en werking van die advies- en beleidsparticipatieraden.”.

Art. 9. In hetzelfde decreet wordt een artikel 13bis ingevoegd, luidende:

“Art. 13bis. De provincies nemen het gelijkheidsperspectief als vermeld in artikel 6, §2, in acht in het kader van de beleidsvoorbereiding, beleidsplanning, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie van de uitoefening van hun provinciale bevoegdheden. De provincies bevorderen daarbij, binnen het kader van de uitoefening van hun provinciale bevoegdheden, de integrale toegankelijkheid van infrastructuur en informatie die voor een publiek toegankelijk is.

De Vlaamse Regering wijst een of meer organen aan waarbij de provincies advies moeten inwinnen in het kader van de bevordering van de integrale

toegankelijkheid. De Vlaamse Regering bepaalt de gevallen waarin het advies moet worden ingewonnen, alsook de modaliteiten ervan.”.

Art. 10. Artikel 14 van hetzelfde decreet wordt opgeheven.

Art. 11. In artikel 16, §3, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” wordt de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;

2° tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” wordt de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd.

Art. 12. In artikel 20 van hetzelfde decreet, wordt tussen het eerste en het tweede lid, een lid ingevoegd, luidende:

“Onder de term ‘beloning’ uit het eerste lid, 1° wordt het volgende begrepen: het gewone basis- of minimumloon of –salaris en alle overige voordelen in geld of in natura die de werknemer direct of indirect, uit hoofde van zijn arbeidsbetrekking, van zijn werkgever ontvangt.”

Art. 13. In artikel 20 van hetzelfde decreet, wordt tussen het vroegere tweede lid, dat het derde lid wordt, en het vroegere derde lid, dat het vijfde lid wordt, een lid ingevoegd, luidende:

“Wanneer voor de vaststelling van de beloning gebruik gemaakt wordt van een systeem van werkclassificatie, moet dit systeem berusten op criteria die voor mannelijke en vrouwelijke werknemers hetzelfde zijn, en zodanig zijn opgezet dat elke discriminatie op grond van geslacht is uitgesloten.”

Art. 14. In hetzelfde decreet wordt een artikel 22bis ingevoegd, luidende:

“ Art. 22bis. Een ouder die zich in een arbeidsbetrekking bevindt en die zwangerschaps- en bevallingsverlof, vaderschapsverlof of adoptieverlof heeft, heeft het recht om onder voor haar/hem niet minder gunstige voorwaarden en omstandigheden naar haar/zijn functie of een gelijkwaardige functie terug te keren en te profiteren van elke verbetering van de arbeidsvoorwaarden waarop zij/hij tijdens haar/zijn afwezigheid aanspraak kan maken.”

Art. 15. In artikel 26 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” wordt de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;

2° tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” wordt de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd.

Art. 16. In artikel 37, §2, tweede en derde streepje, wordt de zinsnede “of artikel 43” opgeheven.

Art. 17. In artikel 40 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd;

3° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De organen, vermeld in paragraaf 1, zijn voor de beschermde kenmerken waarvoor ze bevoegd zijn, eveneens bevoegd voor:

1° het ontvangen en behandelen van meldingen en het uitvoeren van elke bemiddelings- of verzoeningsopdracht die het orgaan nuttig acht, onverminderd de bevoegdheid van de ombudsdiensten waarvan de bevoegdheid wordt bepaald door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie en onverminderd de bevoegdheid van de bemiddelaars die de betrokkenen hebben aangewezen;

2° het verrichten van onafhankelijke studies en onderzoeken over discriminatie, alsook het verrichten van alle overige studies en onderzoeken die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden, vermeld in deze paragraaf;

3° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid ter verbetering van de reglementering en de wetgeving;

4° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid, privé-instelling of -persoon naar aanleiding van de resultaten van de studies en onderzoeken, vermeld in punt 2°;

5° het verlenen van bijstand aan iedereen die om raad vraagt in verband met de omvang van zijn rechten en verplichtingen. Die bijstand bestaat in het verstrekken van inlichtingen en raadgevingen aan de betrokkenen, onder meer over de middelen die eenieder kan aanwenden om de rechten die door dit decreet gegarandeerd worden, te kunnen afdwingen;

6° het ondersteunen en begeleiden van instellingen, organisaties en rechtshulpverleners;

7° het vragen aan overheden om, als het orgaan feiten aandraagt die wijzen op een vermoeden van discriminatie als vermeld in artikel 36, zich te informeren en het orgaan op de hoogte te houden van de resultaten van de desbetreffende feiten;

8° het organiseren van sensibiliseringsacties;

9° het organiseren, naast een centraal meldpunt, van lokale meldpunten waar een melding kan worden gedaan, in samenwerking met de gewesten, de gemeenschappen, de provincies en de gemeenten;

10° het bevorderen van de gelijkheid van kansen en de omgang met de diversiteit in onze samenleving, en het bestrijden van elke vorm van discriminatie, onderscheid, uitsluiting, beperking, uitbuiting of voorkeur op grond van een beschermd kenmerk;

11° het vervullen van taken als vermeld in artikel 33, 2, van het verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.”.

Art. 18. In hoofdstuk IV van hetzelfde decreet, wordt afdeling VIII, die bestaat uit artikel 42 en 43, opgeheven.

Art. 19. Artikel 49 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 49. De Vlaamse Regering brengt jaarlijks, in het kader van de indiening van de beleidsbrief Gelijke Kansen, verslag uit aan het Vlaams Parlement over de toepassing van hoofdstuk III en IV.”.

Hoofdstuk 3. Slotbepalingen

Art. 20. Artikel 16 en 18 van hetzelfde decreet treden in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Pascal SMET

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 54.893/1
van 22 januari 2014

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid’

Op 23 december 2013 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 16 januari 2014. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Wouter PAS, staatsraden, Marc RIGAUX en Michel TISON, assessoren, en Marleen VERSCHRAEGHEN, toegevoegd griffier.

Het verslag is uitgebracht door Brecht STEEN, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 januari 2014.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2.1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt er toe verscheidene wijzigingen aan te brengen in het decreet van 10 juli 2008 ‘houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid’. Als belangrijkste wijzigingen kunnen de volgende bepalingen worden vermeld. De kenmerken “genderidentiteit”, “genderexpressie” en “syndicale overtuiging” worden opgenomen in de lijst van beschermde kenmerken, en in de lijst van kenmerken waarvoor positieve actie mogelijk is en ten aanzien van dewelke bepaalde organen in rechte kunnen optreden (artikelen 11, 15 en 17 van het ontwerp). Daarnaast bevat het ontwerp de invoering van een definitie van het begrip “beloning” (artikelen 12 en 13) en de invoering van het recht van een ouder om na bepaalde verloven terug te keren in dezelfde of een gelijkwaardige functie (artikel 14 van het ontwerp). Het ontwerp creëert ook een basis voor de oprichting van advies- en beleidsparticipatieraden die de deskundigheid bevorderen ten aanzien van de verschillende doelgroepen van het gelijkekansenbeleid (artikel 8 van het ontwerp) en legt de taken van de provincies in het Vlaamse gelijkekansenbeleid vast (artikel 9 van het ontwerp). Verder worden de taken van de organen die worden aangewezen om in rechte te kunnen optreden in de geschillen waartoe het decreet aanleiding kan geven ingeval van discriminatie op basis van één van de door het decreet beschermde kenmerken uitgebreid (artikel 17, 3°, van het ontwerp) en worden de gelijkebehandelingsbureaus afgeschaft (artikel 18 van het ontwerp). Enkele bepalingen van het ontwerp brengen aanpassingen aan in de verschillende rapportageverplichtingen (artikelen 6, 7, 10 en 19 van het ontwerp).

2.2. Daarnaast wordt een wijziging aangebracht in het decreet van 13 juli 2007 ‘houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid’ (artikel 2 van het ontwerp). Deze wijziging heeft eveneens te maken met de rapportageverplichtingen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Algemene opmerking

3. Enkele bepalingen uit het ontwerp betreffen de omzetting van bepalingen van de richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 ‘betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep’. De stellers van het ontwerp geven hiermee gevolg aan de opmerkingen van de

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat wordt onder “rechtsgrond” de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

Europese Commissie in het kader van haar controle op de omzetting van de richtlijn 2006/54/EG door België.

Overeenkomstig artikel 33 van de richtlijn 2006/54/EG moeten de lidstaten, wanneer ze de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen aannemen om aan de richtlijn te voldoen, in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwijzen.

Aangezien de wijzigingen aan het decreet van 10 juli 2008, opgenomen in de artikelen 12 tot 14 van het ontwerp, de omzetting vormen van respectievelijk artikel 2.1, e), artikel 4, tweede lid en artikel 16 van de richtlijn, is het noodzakelijk om in het ontwerp een bepaling op te nemen waarbij artikel 3 van het decreet van 10 juli 2008 wordt aangevuld met een 5° waarin melding wordt gemaakt van de richtlijn 2006/54/EG.

Artikel 16

4. Na de woorden “derde streepje,” voege men, omwille van de duidelijkheid, de woorden “van hetzelfde decreet” in.

Artikel 20

5. Om geen twijfel te laten bestaan over de precieze draagwijdte van de inwerkingtredingsbepaling schrijve men “van dit decreet” in plaats van “van hetzelfde decreet”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Marleen VERSCHRAEGHEN

Marnix VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET
DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijziging van het decreet 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid

Art. 2. Artikel 7 van het decreet 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 7. De Vlaamse Regering brengt tweejaarlijks, telkens uiterlijk op 11 november, verslag uit aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van dit decreet. Het eerste verslag wordt uitzonderlijk ingediend op uiterlijk 31 december 2014.”.

Afdeling 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 3. Aan artikel 3, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid, wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking).”.

Art. 4. Aan artikel 3, tweede lid, van hetzelfde decreet, wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“3° Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.”.

Art. 5. In artikel 6, §2, van hetzelfde decreet wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° ongeacht gender, inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie;”.

Art. 6. In artikel 9 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “voorwaarde, vermeld in artikel 6, §2, 1°” vervangen door de zinsnede “voorwaarden, vermeld in artikel 6, §2, 1° en 3°”.

Art. 7. In artikel 11 van hetzelfde decreet, wordt het woord “tweejaarlijks” vervangen door de woorden “na twee jaar”.

Art. 8. In artikel 12 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 4 vervangen door wat volgt:

“§4. De commissie rapporteert aan de Vlaamse Regering over de realisatie van het voorgaande actieplan naar aanleiding van het opstellen van de strategische en operationele doelstellingen, vermeld in artikel 8. Daarnaast rapporteert de commissie aan de Vlaamse Regering over de realisatie en de voortgang van het gevoerde beleid naar aanleiding van de actualisering van het actieplan, vermeld in artikel 11. Die rapporten worden door de Vlaamse Regering meegedeeld aan het Vlaams Parlement.”.

Art. 9. In hetzelfde decreet wordt een artikel 12bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12bis. De Vlaamse Regering kan een of meer advies- of beleidsparticipatieraden oprichten met het oog op de bevordering van de deskundigheid, vermeld in artikel 6, §1, 4°, met betrekking tot de voorwaarden, vermeld in artikel 6, §2. De Vlaamse Regering regelt de erkenning, opdracht, samenstelling en werking van die advies- en beleidsparticipatieraden.”.

Art. 10. In hetzelfde decreet wordt een artikel 13bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13bis. De provincies nemen het gelijkemansperspectief als vermeld in artikel 6, §2, in acht in het kader van de beleidsvoorbereiding, beleidsplanning, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie van de uitoefening van hun provinciale bevoegdheden. De provincies bevorderen daarbij, binnen het kader van de uitoefening van hun provinciale bevoegdheden, de integrale toegankelijkheid van infrastructuur en informatie die voor een publiek toegankelijk is.

De Vlaamse Regering wijst een of meer organen aan waarbij de provincies advies moeten inwinnen in het kader van de bevordering van de integrale toegankelijkheid. De Vlaamse Regering bepaalt de gevallen waarin het advies moet worden ingewonnen, alsook de modaliteiten ervan.”.

Art. 11. Artikel 14 van hetzelfde decreet wordt opgeheven.

Art. 12. In artikel 16, §3, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” wordt de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;
- 2° tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” wordt de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd.

Art. 13. In artikel 20 van hetzelfde decreet, wordt tussen het eerste en het tweede lid, een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Onder de term ‘beloning’ uit het eerste lid, 1°, wordt het volgende begrepen: het gewone basis- of minimumloon of -salaris en alle overige voordelen in geld of in natura die de werknemer direct of indirect, uit hoofde van zijn arbeidsbetrekking, van zijn werkgever ontvangt.”.

Art. 14. In artikel 20 van hetzelfde decreet, wordt tussen het vroegere tweede lid, dat het derde lid wordt, en het vroegere derde lid, dat het vijfde lid wordt, een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Wanneer voor de vaststelling van de beloning gebruik gemaakt wordt van een systeem van werkclassificatie, moet dit systeem berusten op criteria die voor mannelijke en vrouwelijke werknemers hetzelfde zijn, en zodanig zijn opgezet dat elke discriminatie op grond van geslacht is uitgesloten.”.

Art. 15. In hetzelfde decreet wordt een artikel 22bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 22bis. Een ouder die zich in een arbeidsbetrekking bevindt en die zwangerschaps- en bevallingsverlof, vaderschapsverlof of adoptieverlof heeft, heeft het recht om onder voor haar/hem niet minder gunstige voorwaarden en omstandigheden naar haar/zijn functie of een gelijkwaardige functie terug te keren en te profiteren van elke verbetering van de arbeidsvoorwaarden waarop zij/hij tijdens haar/zijn afwezigheid aanspraak kan maken.”.

Art. 16. In artikel 26 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” wordt de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;
- 2° tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” wordt de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd.

Art. 17. In artikel 37, §2, tweede en derde streepje, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “of artikel 43” opgeheven.

Art. 18. In artikel 40 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “geslacht,” en het woord “leeftijd” de zinsnede “genderidentiteit, genderexpressie,” ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “politieke overtuiging,” en het woord “taal” de zinsnede “syndicale overtuiging,” ingevoegd;
- 3° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De organen, vermeld in paragraaf 1, zijn voor de beschermde kenmerken waarvoor ze bevoegd zijn, eveneens bevoegd voor:

- 1° het ontvangen en behandelen van meldingen en het uitvoeren van elke bemiddelings- of verzoeningsopdracht die het orgaan nuttig acht, onverminderd de bevoegdheid van de ombudsdiensten waarvan de bevoegdheid wordt bepaald door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie en onverminderd de bevoegdheid van de bemiddelaars die de betrokkenen hebben aangewezen;

- 2° het verrichten van onafhankelijke studies en onderzoeken over discriminatie, als ook het verrichten van alle overige studies en onderzoeken die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden, vermeld in deze paragraaf;
- 3° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid ter verbetering van de reglementering en de wetgeving;
- 4° het verstrekken van onafhankelijke adviezen en aanbevelingen aan elke overheid, privé-instelling of -persoon naar aanleiding van de resultaten van de studies en onderzoeken, vermeld in punt 2°;
- 5° het verlenen van bijstand aan iedereen die om raad vraagt in verband met de omvang van zijn rechten en verplichtingen. Die bijstand bestaat in het verstrekken van inlichtingen en raadgevingen aan de betrokkenen, onder meer over de middelen die eenieder kan aanwenden om de rechten die door dit decreet gegarandeerd worden, te kunnen afdwingen;
- 6° het ondersteunen en begeleiden van instellingen, organisaties en rechtshulpverleners;
- 7° het vragen aan overheden om, als het orgaan feiten aandraagt die wijzen op een vermoeden van discriminatie als vermeld in artikel 36, zich te informeren en het orgaan op de hoogte te houden van de resultaten van de desbetreffende feiten;
- 8° het organiseren van sensibiliseringsacties;
- 9° het organiseren, naast een centraal meldpunt, van lokale meldpunten waar een melding kan worden gedaan, in samenwerking met de gewesten, de gemeenschappen, de provincies en de gemeenten;
- 10° het bevorderen van de gelijkheid van kansen en de omgang met de diversiteit in onze samenleving, en het bestrijden van elke vorm van discriminatie, onderscheid, uitsluiting, beperking, uitbuiting of voorkeur op grond van een beschermd kenmerk;
- 11° het vervullen van taken als vermeld in artikel 33, 2, van het verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.”.

Art. 19. In hoofdstuk IV van hetzelfde decreet, wordt afdeling VIII, die bestaat uit artikel 42 en 43, opgeheven.

Art. 20. Artikel 49 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 49. De Vlaamse Regering brengt jaarlijks, in het kader van de indiening van de beleidsbrief Gelijke Kansen, verslag uit aan het Vlaams Parlement over de toepassing van hoofdstuk III en IV.”.

Hoofdstuk 3. Slotbepalingen

Art. 21. Artikel 17 en 19 van dit decreet treden in werking op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum.

Brussel, 24 januari 2014.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Pascal SMET